

Přehled důležitých legislativních změn v České republice a na Slovensku a jak zahájit podnikání v Lotyšsku

Prosinec 2021

Surfin'in CZ SK

Přestože Česká republika a Slovensko patří mezi několik málo vnitrozemských zemí v Evropě, naše životy už téměř dva roky ovlivňují vlny. Stejně jako surfaři na Havaji s napětím očekáváme, zda přijde další vlna, a diskutujeme o tom, zda je to třetí, čtvrtá nebo dokonce pátá. Bohužel nemluvíme o slunci, písku a vlnách oceánu, ale o COVIDU, který nás bohužel stále provází. Zatímco mořské národy na moři se naučily vyrovnávat se s nepředvídatelnými jevy a přizpůsobovat se moři, lidé ve vnitrozemí raději plánují své životy a mají je pod kontrolou. Se systémem COVID se však plánování a kontrola staly minulostí. Ve středu často nevíte, co bude platit v pondělí, zda budou některé sektory uzavřeny a na jak dlouho, zda musíte nebo smíte testovat zaměstnance, zda vaše plánovaná služební cesta může pokračovat, nebo musíte jít do karantény, zda je PCR test platný 48 nebo 72 hodin atd. Jako právník, který má přehled o nejrůznějších odvětvích podnikání, vidím několik společných rysů. Podniky se musí rychle rozhodovat a přizpůsobovat se neustále se měnící situaci. Proto se od právníků také očekává, že budou flexibilní a budou mít krátkou reakční dobu. Místo déle plánovaných schůzek v obleku nebo kostýmu v advokátní kanceláři se manažeři spontánně scházejí virtuálně ve svém obývacím pokoji a nikoho už nepřekvapí kreativní trička, děti a domácí zvířata v pozadí. Vedle někdy chaotického krátkodobého podnikání však lze pozorovat, že se společnosti drží svých dlouhodobých plánů, jako jsou akvizice společností, stavební projekty, rozšiřování továren, vstupy na trh atd. Přes veškerou frustraci z několikáté vlny včetně výluky všichni předpokládáme, že poslední vlna jednou opadne. Ještě předtím však přijdou Vánoce. Přejeme vám zdraví, klid, odpočinek a dobrý vstup do roku 2022.

Eversheds Sutherland

Pobřežní 394/12
Praha 8, 186 00
Česká republika
praha@eversheds-sutherland.cz
www.eversheds-sutherland.cz

Eversheds Sutherland

Hodžovo námestie 1/A
Bratislava, 811 06
Slovenská republika
bratislava@eversheds-sutherland.sk
www.eversheds-sutherland.sk

Bernhard Hager
Managing Partner

Dne 1. 7. 2021 nabyl účinnosti zákon č. 192/2021 Sb., kterým se mění mimo jiné zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů („**Novela**“ a „**Občanský zákoník**“). Novela mimo jiné přináší změnu ustanovení § 1932 Občanského zákoníku, který určuje započítávání peněžitého plnění dlužníka na jednotlivé složky dluhu v situaci, kdy tato otázka není smluvně upravena ani dlužníkem určena.

Novela v tomto směru přináší dvě změny:

Změna první – vyšší ochrana věřitelů

Dle dosavadní úpravy platilo, že *má-li dlužník plnit na jistinu, úroky a náklady spojené s uplatněním pohledávky, započte se plnění nejprve na náklady již určené, pak na úroky z prodlení, poté na úroky, a nakonec na jistinu*. Dlužník byl ze zákona oprávněn jednostranně určit, že plní nejprve na jistinu, a v takovém případě se úročily také úroky a již určené náklady. Tato úprava byla vnímána jako velmi benevolentní, neboť zvýhodňovala dlužníka na úkor věřitele, a to zejména v případě dlouhodobých úvěrů. V praxi se toto zvýhodnění obvykle řešilo specifickým smluvním ujednáním. Ovšem pokud na takovou situaci strany smlouvy nepamatovaly, postupovalo se podle pravidel Občanského zákoníku.

Novela tuto situaci řeší tím, že volba dlužníka, jaké složky dluhu budou přednostně hrazeny, je podmíněna souhlasem věřitele. To samozřejmě platí, nebude-li v tomto ohledu mezi stranami ujednáno jinak.

Změna druhá – vyšší ochrana spotřebitelů

Novela dále zavádí speciální pravidla ve spotřebitelských vztazích. Stávající úprava upřednostňovala plnění dlužníka nejprve na úrok před plněním na jistinu. To v případech, kdy se dlužník dostal do prodlení, vytvářelo riziko nadměrného nárůstu příslušenství, často vedoucí k neschopnosti uhradit jistinu dluhu. **Novela poskytuje větší ochranu spotřebitelům coby potenciálně ohroženějším dlužníkům, když upřednostňuje plnění nejprve na jistinu.** Vychází se z předpokladu, že dlužník-spotřebitel, by měl být spíše schopnější v určitém okamžiku zastavit nárůst dluhu uhrazením jeho jistiny. Dohoda se spotřebitelem odporující tomuto pravidlu bude neplatná.

Naše doporučení

Nová pravidla zavedená Novelou je nutné zohlednit jednak při hrazení dluhů, tak i při přípravě smluvní dokumentace. Bude-li stranou smlouvy dlužník (spotřebitel), je potřeba dát si pozor na správný způsob započítávání plateb v souladu se zákonem.

Jiří Brabec | Advokát

Nová pravidla pro minimální mzdu v mezinárodní přepravě (Mobility Package)

Nejpozději do 2. 2. 2022 musí členské státy EU implementovat novou směrnici EU v odvětví mezinárodní silniční dopravy, která mimo jiné zásadním způsobem mění pravidla pro výpočet minimální mzdy řidičů nebo některé informační povinnosti dopravců.

Pro české dopravce je důležité, že při tzv. dvoustranné přepravě zboží nebo při pouhém tranzitu přes jiný stát EU se na ně nebudou vztahovat pravidla pro minimální mzdu tohoto státu. Na druhou stranu ale dopravci budou mít některé nové povinnosti, na které je nevyšší čas se připravit.

[Ondřej Šudoma](#) | Advokát

Doba přestávky v práci a nárok na mzdu

Soudní dvůr EU se zabýval případem českého hasiče, kterému zaměstnavatel na dobu přestávek na jídlo a oddech (tj. na „obědovou pauzu“) stanovil povinnost na zavolání přestávku přerušit a dostavit se do 2 minut k výkonu práce (vybavil ho za tím účelem vysílačkou). Zaměstnanec se dožadoval proplacení mzdy za dobu těchto přestávek. Zaměstnavatel obědovou pauzu nepovažoval za pracovní dobu a mzdu mu za tuto dobu neplatil. Soudní dvůr EU dovodil, že zaměstnanec má na odměnu za tuto dobu právo, protože uložená omezení na dobu přestávek jsou takové povahy, že objektivně a velmi významně ovlivňují možnost zaměstnance nakládat volně s časem, během něhož jeho profesní služby nejsou vyžadovány, a věnovat se v tomto čase vlastním zájmům. Pokud tedy zaměstnavatel zaměstnancům ukládá podobně svazující omezení (ať už na dobu přestávek v práci, nebo na dobu pracovní pohotovosti), měl by vždy pečlivě zvážit, zda by tato doba neměla být posouzena jako pracovní doba.

[Ondřej Beneš](#) | Senior Advokát

Odpovědnost mateřské společnosti za porušování hospodářské soutěže dceřinou společností

Soudní dvůr EU vydal začátkem října 2021 rozsudek, kterým rozhodl o předběžné otázce provinčního soudu v Barceloně týkající se rozšíření odpovědnosti za porušení čl. 101 SFEU (zákaz dohod vylučujících/omezujících/narušujících hospodářskou soutěž) mateřskou společností na dceřinou společnost. SDEU definoval „podnik“ ve smyslu čl. 101 SFEU jako hospodářskou jednotku, která přestože je z právního hlediska složena z několika entit se samostatnou právní subjektivitou, jedná se o jeden celek, v rámci něhož vládne solidární odpovědnost mezi jednotlivými entitami. To znamená, že za splnění dvou podmínek, tj. i) v rámci skupiny je minimálně jedna entita, která porušila čl. 101 SFEU a toto bylo rozhodnuto Komisí či vnitrostátním soudem, a ii) mateřská společnost vykonává činnost, která souvisí s činností dceřiné společnosti, lze přičítat odpovědnost jakékoli entitě z dané skupiny, nikoli, jako tomu bylo doposud, pouze mateřské společnosti za činnost její dceřiné společnosti.

[Barbora Bugová](#) | Koncipientka

Délka exekučního řízení a zápočet na plnění dluhu

Dne 1. 1. 2022 nabyde účinnosti novela exekučního řádu, která přináší změny jak pro dlužníky, tak i pro věřitele. Mezi nejzásadnější změny patří omezení délky exekučního řízení na 6 let. Pokud během této doby není vymožena ani částka postačující ke krytí nákladů exekuce, je možné ve vymáhání pokračovat jen pokud oprávněný složí zálohu.

Zabránit navyšování dluhu má pak změna způsobu započítávání vymožené částky – přednostně bude hrazeno na náklady exekuce a na jistinu, až pak na úroky a úroky z prodlení a náklady oprávněného.

[Paulína Macháčová](#) | Advokátka

Zvýšení minimální mzdy na 16 200 Kč

Od 1. 1. 2022 dochází k dalšímu zvýšení minimální mzdy o 1 000 Kč, která tak dosáhne už 16 200 Kč za měsíc a měla by se tak v roce 2022 pohybovat okolo 41% průměrné mzdy. Spolu s minimální mzdou se zvyšují i nejnižší zaručené mzdy v osmi skupinách prací odstupňovaných zejména podle jejich složitosti a odpovědnosti a pohybují se v rozmezí od 16 200 Kč až po 32 400 Kč. Současně s minimální mzdou dojde k odpovídajícímu zvýšení i dalších ukazatelů, které jsou na ní navázány, jako např. minimální výše příplatku za práci ve ztíženém zdravotním prostředí, minimální vyměřovací základ pro zdravotní pojištění nebo maximální výše školkovného.

[Radek Matouš](#) | Partner

Ve zkratce

Nová pravidla pro doručování do datových schránek

Od 1. 1. 2022 bude platit nová úprava pro soukromé zprávy odesílané přes datovou schránku. Nově má mít možnost znepřístupnit doručování pouze fyzická osoba, a nikoliv osoba právnická a uplatní se i fikce doručení (stejná, jako u zpráv zasílaných státními orgány).

[Katarína Jendželovská](#)

Advokátka

Sepisování notářských zápisů na dálku je možné

Dne 1. 9. 2021 vstoupila v účinnost novela notářského řádu, která umožňuje sepisovat notářské zápisy „na dálku“ elektronicky pomocí videokonference či umožňuje notáři ověřit pravost elektronického podpisu.

[Michal Růžička](#)

Senior Advokát

Pohledávky, které lze v insolvenčním řízení kdykoliv uhradit

Pohledávky věřitelů ze smluv mohou být pohledávkami za majetkovou podstatou, které mohou být uspokojeny v plné výši kdykoli po rozhodnutí o úpadku, jen tehdy, jde-li o pohledávku ze smlouvy uzavřené nejdříve v době po zahájení insolvenčního řízení nebo po vyhlášení moratoria.

[Tomáš Jelínek](#)

Senior Advokát

Omezování jednorázových plastových výrobků

V listopadu 2021 byla přijata novela zákona o odpadech, která přinesla opatření za účelem snížení spotřeby určitých jednorázových plastových výrobků. Níže Vám přinášíme přehled některých nových povinností, které nás čekají.

Omezení spotřeby

Od 1. 12. 2021 je například výrobce jednorázových plastových sklenic na nápoje a nádoby na potraviny, který je poskytuje konečnému spotřebiteli ke konzumaci potravin a nápojů na jiném místě, než je místo prodeje, povinen:

- poskytovat je za úhradu a o této skutečnosti informovat konečného spotřebitele,
- nabídnout konečnému spotřebiteli opakovaně použitelnou alternativu, nebo
- nabídnout biologicky rozložitelnou alternativu.

Kromě výše uvedeného omezení obsahuje novela také výslovný zákaz poskytovat konečnému spotřebiteli jednorázové plastové výrobky. Je zakázáno poskytovat jednorázové plastové výrobky v trvalých provozech veřejného a rychlého občerstvení a také na veřejných akcích, a to v případě, že mají být potraviny a nápoje konzumovány na místě prodeje.

V této souvislosti se zavádí povinnost organizátora veřejné akce zajistit, aby v případě používání biologicky rozložitelných výrobků zařídil jejich následný tříděný sběr.

Za účelem omezování spotřeby se stanoví i nové požadavky na samotné výrobky z plastů:

- od 3. 6. 2024 budou muset být plastová víčka připevněna k nápojovému obalu (např. nápojové láhve),
- od 1. 1. 2025 budou muset nápojové PET lahve obsahovat minimálně 25 % recyklovaných plastů,
- od 1. 1. 2030 budou muset již všechny nápojové obaly (tedy nejen PET láhve) obsahovat minimálně 30 % recyklovaných plastů.

Označování jednorázových plastových výrobků

Za účelem zvýšení informovanosti o složení vybraných výrobků je výrobce sklenic na nápoje, hygienických vložek a tamponů, vlhčených utěrek a tabákových výrobků s filtry, povinen výrobek označit informací o přítomnosti plastů ve výrobku a jeho negativních vlivech na životní prostředí, jakož i o nejvhodnějších způsobech nakládání s výrobkem nebo způsobech zneškodnění, kterým se je třeba vyhnout.

Rozšířená odpovědnost výrobce zvláštního výrobku z plastu

Od 1. 1. 2023 přibudou další povinnosti výrobcům jednorázových plastových výrobků, jakými jsou například lehké plastové tašky, nádoby na potraviny, nápojové obaly a podobně. Budou povinni nést například náklady spojené s čištěním prostředí znečištěného odpadem z těchto výrobků, pokud nebyly vhozeny do místních systémů sběru odpadu. Od 1. 12. 2026 se tyto rozšířené povinnosti budou týkat i výrobců vlhčených utěrek, balónů a tabákových výrobků.

V důsledku novely se rozšířená odpovědnost výrobců bude vztahovat i na výrobce tabákových výrobků a rybářského náčiní.

Podpora výstavby obnovitelných zdrojů

V Plánu obnovy a odolnosti Slovenska jsou plánovány reformy a investice do obnovitelných zdrojů energie. Reformy mají přinést především úpravy v oblasti energetické účinnosti s cílem snižování spotřeby a zvyšování podílu zelené energie, jakož i usnadnění připojení obnovitelných zdrojů energie („OZE“) a přijetí podpůrných a investičních schémat pro nové a modernizované OZE.

V rámci investic do výstavby nových zdrojů OZE se do roku 2026 počítá s výstavbou zařízení s výkonem 10 kW až 50 MW (kromě vodních elektráren) s celkovým objemem nových připojených OZE 120 MW. Dotace budou přidělovány na základě aukcí, přičemž hlavním kritériem budou náklady na MWh vyrobené elektřiny. Celkově se počítá s dotacemi ve výši 103 milionů EUR.

Zároveň se plánuje podpořit modernizace (tzv. repowering) bioplynových stanic a vodních elektráren částkou 62 milionů EUR. Stejnou částkou budou podpořena zařízení pro skladování energie (bateriová úložiště), včetně řešení založených na využití vodíku a na zvýšení regulačního výkonu vodních elektráren.

[Annamária Tóthová | Partner](#)

Musí o nadbytečnosti zaměstnance rozhodovat jednatelé a představenstvo?

Nejčastějším důvodem výpovědi je nadbytečnost zaměstnance. Pokud chce zaměstnavatel propustit zaměstnance pro nadbytečnost, musí nejprve přijmout tzv. rozhodnutí o organizační změně. Jím dojde ke zrušení určité pracovní pozice, nebo i více pozic. Následně dá společnost zaměstnanci výpověď z důvodu organizačních změn. V praxi tato rozhodnutí o organizačních změnách přijímají HR manažeři, případně jiní pověřeni vedoucí zaměstnanci. Ti následně podepíší výpověď a zajistí její doručení zaměstnanci.

Tato praxe však byla konfrontována u soudů, přičemž soudy, včetně Nejvyššího soudu Slovenské republiky, ji považovaly za nesprávnou. Podle jejich názoru se má totiž o zrušení pracovního místa rozhodnout v rámci obchodního vedení společnosti. To zajišťují jednatelé společnosti s ručením omezeným, tedy jejich většina, resp. představenstvo akciové společnosti. Jiné osoby nemají oprávnění přijmout rozhodnutí o organizační změně.

Tato otázka se nakonec dostala až před ústavní soud. Ten ve svých dvou nedávných rozhodnutích potvrdil, že o zrušení pracovního místa nemusí rozhodnout většina jednatelů nebo představenstvo. Rozhodnutí o organizační změně není tedy rozhodnutím, k němuž by byl potřebný souhlas v rámci obchodního vedení (např. většiny jednatelů nebo představenstva).

Pokud chce zaměstnavatel zrušit pracovní místo zaměstnance z důvodu nadbytečnosti, může rozhodnutí o organizační změně přijmout odpovědný vedoucí zaměstnanec a není nutný souhlas v rámci obchodního vedení.

[Ján Macej | Advokát](#)

Zahájení podnikání v Lotyšsku

Většina podniků v Lotyšsku je vedena ve formě kapitálové společnosti. V Lotyšsku existují dva obecné druhy kapitálových společností – společnosti s ručením omezeným, lotyšsky "*sabiedrība ar ierobežotu atbildību*", zkráceně "*SIA*", a akciové společnosti, lotyšsky "*akciju sabiedrība*", zkráceně "*AS*". Další formy podnikání zahrnují různé druhy osobní odpovědnosti zakladatelů a společníků (osobní společnosti). V Lotyšsku je rovněž možné zakládat pobočky, zastupitelské kanceláře a stálé provozovny.

Jak společnosti s ručením omezeným, tak akciové společnosti jsou považovány za samostatné právnické osoby, které odpovídají za své závazky celým svým majetkem. Minimální základní kapitál společnosti s ručením omezeným v Lotyšsku činí 2 800 EUR, u akciových společností je to 35 000 EUR. Při založení subjektu musí být zvoleny jeho řídicí orgány – u společnosti s ručením omezeným alespoň jeden člen představenstva, u akciové společnosti alespoň jeden člen představenstva a alespoň 3 členové dozorčí rady. Členové představenstva musí být fyzické osoby, jinak pro ně nejsou stanoveny žádné zvláštní požadavky na státní příslušnost nebo bydliště.

Společnost s ručením omezeným lze založit k provozování většiny druhů podnikatelských činností, mohou však platit výjimky. Akciové společnosti mohou rovněž vykonávat různé podnikatelské činnosti, včetně regulovaných podnikatelských činností, jako je pojišťovnictví nebo finanční služby.

V některých případech může být jednodušší a výhodnější zřídit v Lotyšsku pobočku, zastupitelskou kancelář nebo stálou provozovnu. Pobočka je organizačně nezávislá část společnosti, která je od společnosti, ať už územně, nebo jinak, oddělena. Pobočka vykonává obchodní činnost jménem podnikatele a je zapsána v obchodním rejstříku.

Zastupitelské kanceláře jsou zřizovány za účelem průzkumu trhu, výměny informací a vytváření obchodních příležitostí, nejsou však považovány za právnickou osobu a nemají právo provozovat obchodní činnost v Lotyšsku.

Stálá provozovna je samostatný daňový subjekt u místního daňového úřadu (státní daňové služby) pro účely uplatňování všech daní.

Je důležité zvolit pro společnost jedinečný název a mít v Lotyšsku sídlo. Název společnosti může obsahovat název země "Lotyšsko" a musí uvádět právní formu. Při psaní názvu společnosti mohou být použita pouze písmena lotyšské nebo latinské abecedy. Rezervace názvu není možná.

Upozorňujeme, že lotyšský obchodní rejstřík nepovolí zápis, pokud již existuje společnost zapsaná pod tímto názvem.

Při zápisu společnosti v Lotyšsku je třeba dodržovat požadavky zaměřené proti praní špinavých peněz. Lotyšské společnosti jsou povinny předložit obchodnímu rejstříku informace o svých skutečných majitelích (a doklady, které tyto informace potvrzují). Upozorňujeme, že informace o skutečných majitelích musí být aktualizovány při změnách ve společnosti, jako jsou změny ve vedení nebo společnících.

Po vypracování zakladatelských dokumentů, jako je rozhodnutí o založení, stanovy, seznam akcionářů a další dokumenty, se tyto dokumenty podepíší a uloží do obchodního rejstříku. Proces zápisu trvá tři pracovní dny ode dne předložení všech dokumentů.

O Eversheds Sutherland Bitāns

Eversheds Sutherland Bitāns v Lotyšsku je součástí celosvětové sítě Eversheds Sutherland a poskytuje právní pomoc ve všech oblastech práva. Eversheds Sutherland Bitāns je místní TOP 3 v oblasti obchodního práva a poskytuje právní poradenství široké klientele, od malých a středních podniků až po největší nadnárodní společnosti, jakož i veřejnoprávním institucím, organizacím a státním podnikům.

eversheds-sutherland.cz

© Eversheds Sutherland 2021. Všechna práva vyhrazena.

Eversheds Sutherland, advokátní kancelář, s.r.o., a **Eversheds Sutherland, advokátska kancelária, s.r.o.**, je součástí Eversheds Sutherland, která celosvětově působí prostřednictvím různých samostatných právních subjektů. Úplný popis struktury a seznam kanceláří najdete na www.eversheds-sutherland.com.

Tento dokument a informace v něm uvedené mají pouze obecný informativní charakter a nejsou právní radou v konkrétní záležitosti. Eversheds Sutherland, advokátní kancelář, s.r.o. neodpovídá za jakékoli jednání učiněné na základě informací obsažených v tomto dokumentu.